

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Registrační číslo projektu_CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_134/0008180

Název projektu Case management pro osoby duševně nemocné a sociálně vyloučené

Kazuistika – Karel, 50 let, 2x ve výkonu trestu, 30 let užívá nitrožilně více návykových látek

Karel je solitér, na drogové scéně se pohybuje již od roku 1989. Jeho drogová kariéra začala ve 21 letech pervitinem 3 měsíce před revolucí – začal z hlouposti, viděl, jak si to lidi okolo něj aplikují, a chtěl to vyzkoušet. Tak moc ho to lákalo, že zašel k jednomu vaříči a nechal si hned napoprvé aplikovat drogu přímo do žíly. Když spal, tak pervitin neměl a když nespál, tak ho sháněl. Časem potřeboval něco na zklidnění. Heroin přišel v roce 1994, do té doby byl na pervitinu. Na Subutex přešel kolem roku 2000, protože byl levnější. Užívá hodně prášky na uklidnění (benzodiazepiny), hlavně Rivotril – postupně se dostal i na 20 tablet denně. Po závislosti na opiátech je závislost na tlumivých lécích na předpis hned na druhém místě. Pokusů o léčbu má za sebou několik, žádný ale ještě nikdy neskončil úspěchem – většinou nedokončil ani pobyt na detoxu. Aktuálně s oběma závislostmi zápasí jako klient v substituční léčbě Suboxonem, kde se mu zatím daří již 5 měsíců. V metadonovém substitučním programu vydržel jen 3 měsíce.

Známých a chvilkových drogových přátel měl Karel spousty, ale opravdových kamarádů jen pár. Často ho trápí samota, pocit zmaru a beznaděje a chybí mu smysl života. S příchodem svobody po Sametové revoluci v podstatě ihned spadl do světa drog a rockové subkultury. Pohyboval se v prostředí vyznavačů alternativního způsobu života, kde drogy, tvrdá muzika, nekonečné večírky, bizarní zážitky a nejrůznější filosofické směry od hippies až k satanismu, jsou běžnou skutečností. Dříve byl život na drogách o vnitřní svobodě, uživatelé byli laičtí filosofové, kteří hledali něco víc. Dnes je to spíš honba za uspokojením smyslů a lidské vyprázdněnosti – soudí Karel.

Do projektu se zapojil kvůli potřebě sociální stabilizace – už ho nebaví neustálé shánění a žití od dávky k dávce a dlouhodobě je nespokojen s úrovní svého celkového života a kvalitou svého bydlení, což by rád změnil, ale má pocit, že už na to sám nestačí. Dalším lákadlem pro něj byla možnost mít svého klíčového pracovníka (case manažera), se kterým by se mohl více sdílet a mluvit s ním o sobě i o věcech, které ho baví (jako např. muzika, filosofické rozhovory), se kterým by se mohl vídat i mimo prostory zařízení a se kterým by mohl mít méně formální (jakoby kamarádský) vztah s možností zajímavých společných aktivit (socioterapie).

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Registrační číslo projektu_CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_134/0008180

Název projektu Case management pro osoby duševně nemocné a sociálně vyloučené

Rodinná anamnéza

O rodině a dětství Karel velmi nerad mluví, hovorům na toto téma se zatím striktně vyhýbá. Z toho, co již prozradil je patrné, že nestálo za nic. Otec mu zemřel ve 3 letech, oběsil se. Neví proč a nechce vědět. Matka péči o Karla a další jeho 2 bratry nezvládala – jedno dítě si nechala, ale šestiletý Karel a jeho další bratr, skončili v dětském domově. Když bylo Karlovi 8 let, zažil si sexuální trauma na táboře, kde se ho pokusil pohlavně zneužít jeden vychovatel. V dětském domově byl do 15 let, jezdil tam za ním starší bratr, který tam už nebyl. S matkou se nestýká, byla jen na peníze, léta ji neviděl, její věk ani zdravotní stav nezná. Patrně měla také problémy s návykovými látkami. S bratry se také nestýká, pojí ho s nimi jen záliba k fotbalu – jeho bratr zamlada hrál za Kladno a mohl to ve sportu někam dotáhnout, Karel však neměl tak velké ambice a brzy skončil u pití piva a kouření cigaret, kvůli kterým již nebyl na hřišti tak rychlý. Nikoho dalšího z rodiny již nemá, chybí mu zázemí, má pocit vykořenění a toho, že nikam nepatří.

Pracovní anamnéza

Na popud okolí se vyučil zedníkem, ale původně měl zájem o truhlářinu. Na SOU byla legrace, učil se průměrně a pár let po dokončení učiliště zvládl pracovat. Zaměstnání často střídal, nikdy na 1 místě dlouho nevydržel (max. 1 rok), vždy ho vyhodili kvůli drogám. Od stavebních prací se proto uchýlil k práci v úschovně zavazadel na Hlavním nádraží a poté k práci šatnáře v rockovém klubu a později k nenáročným úklidovým pracím. Naposledy pracoval v roce 1995, od té doby je střídavě veden na úřadě práce, kde pobírá hmotnou nouzi a příspěvek na bydlení, nebo je vyřazený z evidence uchazečů o zaměstnání a ponechán napospas životu na ulici bez jakékoliv podpory státu – posledních 23 let tedy až na výjimečné krátkodobé brigádní úklidy stabilně nepracoval. Má exekuce, dluhovou problematiku, ale zatím neřeší. Ta je i důvodem, proč dlouhodobě nemá motivaci nastoupit do práce.

Sociální anamnéza

Poslední dobou bydlí po ubytovnách, aktuálně je na pokoji s jiným uživatelem, který 16 hodin denně leží na posteli se zavřenýma očima, aplikuje si jehlou pervitin přímo na pokoji a v noci prochází popelnice.

Jeho nejdelší partnerský vztah trval 10 let, jednalo se o dceru národního umělce. S touto partnerkou mu bylo dobře, drogy moc neužívala, ale skončilo to kvůli jeho perníkovému období – řekl, že přijde

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Registrační číslo projektu_CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_134/0008180

Název projektu Case management pro osoby duševně nemocné a sociálně vyloučené

večer a vrátil se za 5 dní. S druhou zásadní partnerkou byl asi rok, byl do ní hodně zamilovaný, ale pak si dal LSD a řekl jí, že jí už nemiluje. Na to si ona začala něco s jiným uživatelem na party a rozešli se, do dnes neví, proč jí to řekl. To bylo zhruba před 8 lety, od té doby má jen krátkodobé známosti. Nyní je aktuálně bez partnerky a řeší téma ztráty zubů – myslí si, že si se zubní protézou již nebude schopen najít partnerku.

Občas zajde do parku na „jointa“ a pokec s normálními lidmi, ale drtivá většina jeho sociálních kontaktů je s lidmi z toxi světa. Na ulici má s ostatními uživateli často konflikty. Chybí mu rozhovory na úrovni, o něčem zajímavém. Zajímá se o vojenství, rád staví modely tanků či jiné armádní techniky. Dříve žil zajímavý život – známým hudebním skupinám z Ameriky a celého světa sháněl heroin nebo marihuanu, býval v centru dění pražské klubové scény.

Momentálně je bez peněz, ubytovna mu již nevyhovuje, nebaví ho shánět drogy, má zájem o substituční program, kde by měl Suboxon výrazně levnější. Rád by se stabilizoval, aby mohl občasně pracovat na brigádách a vydělat si tak něco navíc, aby nemusel chodit na výdej jídla do Naděje. Karel je v prvním stupni invalidního důchodu, nemůže kvůli úrazu páteře zvedat těžká břemena a často se pro bolesti míchy není schopen hýbat. Práce ve stavebnictví nebo jiná fyzicky náročná činnost pro něj nepřipadá v úvahu a kvůli svému způsobu vyjadřování a permanentní intoxikaci má malou šanci, že ho někde zaměstnají.

Právní problémy

Ve VTOS celkem 2x za majetkovou kriminalitu - naučil se provázkem otevírat a vykrádat zamčená auta (dříve se dalo autorádio prodat i za 2 tisíce). Podmínku již nemá, rejstřík trestů má již čistý. V minulosti byl v kontaktu s PMS, naposledy si odseděl 10 měsíců poté, co se zapomněl dostavit k odvolacímu soudu. Ve snaze vyhnout se trestu se pokusil nastoupit do léčby v Červeném Dvoře, ale nepodařilo se mu zdárně dokončit ani detoxifikaci v PL Kosmonosy.

Průběh léčby a sociální práce

Case management je služba, která byla zavedena pro zvláště náročné a více nízkoprahové klienty, u kterých existuje vyšší riziko vypadnutí z léčby vzhledem k sociální problematice klienta. Karel má tedy svého klíčového pracovníka a case managera v jedné osobě a může ho mít kdykoliv nablízku, což je velmi užitečné pro koordinaci všech služeb, které Karel využívá.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Registrační číslo projektu_CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_134/0008180

Název projektu Case management pro osoby duševně nemocné a sociálně vyloučené

Po vstupním zhodnocení se ukázalo, že měl Karel nejvíce problémů v oblasti bydlení a financí. Jeho zakázkou bylo sehnat nějakou brigádu jako přivýdělek. Karel se začal připravovat na pracovní pohovory, probíhal intenzivní nácvik komunikačních dovedností a za pomoci svého case managera hledal na internetu pracovní nabídky. Po 3 týdnech spolupráce se podařilo klienta doprovodit do pracovní agentury, která nabízí zprostředkování lehkého zaměstnání pro lidi v invalidním důchodu.

Karel se bál, byl nervózní a tak se před pohovorem s personalistkou napil pár panáků vodky. Práci sice nezískal, ale byla to pro něj cenná zkušenost a byl odhodlaný to zkoušet dál.

Záhy na to se ale Karel, díky své zhoršené paměti vlivem braní drog, zapomněl dostavit na úřad práce na pravidelnou schůzku a byl kvůli tomu v situaci, kdy musel předstírat silné zhoršení zdravotního stavu svých zad, kvůli vydání pracovní neschopenky. Karlovi najednou hrozilo, že přijde o veškeré finance. Při dalším pohovoru v jiné agentuře byl již úspěšnější, nabídli mu brigádu u pečiva (rozpékání zmražených polotovarů), s pomocí CM si zařídil zdarma potravinářský průkaz, ale nakonec to vzdal, protože nezvládal 8 hodin v kuse stát na nohou. Nicméně po cca měsíci a půl spolupráce zvládl klient dokončit první zácvikovou směnu, což nebyla (po víc než 20 letech bez pracovních návyků) zrovna malá výzva.

Poté nastal opakovaný relaps na pervitinu a následné utlumování se Rivotrilem. Karla navíc kvůli fyzické potyčce se spolubydlícím vyhodili z ubytovny. Skoro to vypadalo, že 2 měsíce práce přišly vniveč, ale po práci na prevenci relapsu se braní podařilo během týdne zastavit a Karla zároveň přestěhovat na novou, mnohem hezčí ubytovnu, kde má Karel více světla i prostoru a kde není krom marihuany v rizikovém prostředí. Ubytovna je mnohem čistší a lidé tam žijící, v drtivé většině případů, pracují.

Karel mohl opět pokračovat v hledání práce. V rámci CM se naučil, jak se píše životopis a motivační dopis, které začal rozesílat, za pomoci case managera, na nabídky práce. Poté přišlo vyjádření úřadu práce ve věci vyřazení z evidence. Aby nepřišel o dávky, napsal v rámci CM odvolání, aby nahnal čas na získání práce. Protože bylo zapotřebí jednat rychle, propojil se Karel i s Pracovní a sociální agenturou SANANIM (PSA), kde mu nabídli pracovní diagnostiku a pomoc při hledání práce na míru. Založili klientovi pracovní emailovou adresu, dali mu mobilní telefon, aby se zvýšily jeho šance při získání práce a převzali úlohu při rozesílání životopisů. Karel se s pomoci svého case managera, naučil přijímat telefonní hovory a obsluhovat dotykový mobilní telefon. Karel mohl dál už jen pohodlně odpovídat na nabídky pracovních schůzek, aniž by se musel bát, že zablokuje SIM kartu atd. Zároveň

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Registrační číslo projektu_CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_134/0008180

Název projektu Case management pro osoby duševně nemocné a sociálně vyloučené

mu byla z projektového evropského grantu zaplacená ubytovna na 1 měsíc, aby tak překlenul období, kdy bude bez finančních prostředků.

Nakonec se podařilo najít pro Karla práci – po 5 měsících nastoupil jako vrátný/hlídač v administrativní budově. Pracuje v noci, což nevádí jeho sociální fobii, a pracovní poměr je na dohodu (DPP). V rámci Pilotního programu pracovního zařazení problematických uživatelů návykových látek si klient v mezidobí několikrát vydělal drobné peníze ve společnosti externích terénních pracovníků terénního programu (XTP) - a z těchto ušetřených peněz, které měl v úschově v rámci CM, koupil měsíční jízdenku na MHD. Poprvé v životě nejedí metrem načerno, a nemusí mít strach, že mu bude dál narůstat dluh u dopravního podniku.

Pokud si Karel práci udrží, plánuje v budoucnu řešit své zdravotní problémy. V plánu je začít se opět léčit s chronickou hepatitidou typu C a zařídit vyšetření u rehabilitačního lékaře s následnou fyzioterapií kvůli obtížím s páteří. Zatím se Karlovi daří abstinovat od ostatních nelegálních drog, jeho cílem je zbavit se jednou i opiátové substituce a skončit i s užíváním léků s tlumivým účinkem. Ale má často tendence dělat si věci po svém. Jeho velkým nástrojem je manipulace, v které je velmi obratný. Avšak v jeho chování je patrná velká snaha, někdy až s vojenským nasazením. Ještě není na konci své cesty k nezávislosti, nicméně urazil kus cesty, učí se důvěřovat druhým lidem, nepodvádět a nelhat. Také pro něj bylo nové, že má konečně někoho, s kým si může prostě o čemkoliv popovídat a pro koho je důležité to, co říká a dělá. Karel teď ví, že má vedle sebe „partáka“, který ho vždycky podpoří v pozitivních věcech, dodá mu sebevědomí a povzbuzení, když je potřeba. A taky má někoho, kdo ustojí jeho selhání a nezlomí nad ním hůl vždy, když se něco nepovede. Case manager ocení Karlovu pravdomluvnost a upřímnost víc než jeho snahu o bezchybnost a netlačí na něj, je trpělivý a dává Karlovi možnost mluvit víc o sobě a věcech ve svém nitru.